

Атайын отургучтар жана дөңгөлөктүү отургучтар

Биз бул бөлүмдө, сатып алына же жасала турган атайын отургуч же дөңгөлөктүү отургуч баланын муктаждыктарына мүмкүн болушунча жооп берүүсүнө арналган маселелерди карайбыз. Ыңгайлуу жана **дене-ни туура абалга келтирип** отуруу максатында кадимки жана дөңгөлөктүү отургучтар үчүн зарыл көмөкчү жасалгалар 65-бөлүмдө, дөңгөлөктүү отургучтун негизги 6 моделинин түзүлүштөрү 66-бөлүмдө каралат.

Баланын, үй-бүлөнүн жана коомдун муктаждыктарын канааттандыралы!

Дөңгөлөктүү же атайын отургучка муктаж болгон балдардын көпчүлүгүнүн булчуңдары өтө эле алсыз болгондуктан же өтө тартылып кармалып тургандыктан, алардын денеси кызыктай же туура эмес абалда кармалат. Мындай балдар үчүн отургучтардын көмөкчү жасалгалары баланын денесин мүмкүн болушунча **туура** жана **функционалдуу** абалда кармоого тийиш, б.а. отургуч балага зарыл болгон **жөлөгүн камсыз кылышы** керек, бирок ошол эле учурда анын **эркин кыймылдай алуусуна**, айланасын изилдөөсүнө жана денесин башкарганды үйрөнүүсүнө тоскоол болбоого тийиш. Мисалы:

1. Отурганды кеч үйрөнүп баштаган, булчуңдары алсыз (тонуусу аз) бала үчүн

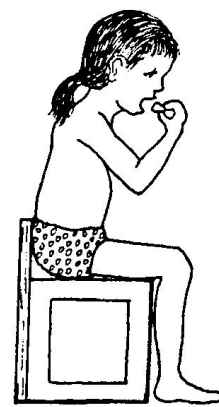
2. башында, денесинтик абалында кармоо үчүн, кайыштары жана жөлөктөрү бар отургуч керек болушу мүмкүн.

3. Бала башын көтөрүп кармаганды жана денесин башкарганды улам мыктыраак өздөштүргөн сайын, көмөкчү жөлөктөрүн бара-бара алып салууга болот.

4. Акыры – эгер бул мүмкүн болсо – ал бир аз эле жөлөк менен же эч жөлөксүз өз алдынча отурганды үйрөнүп алат. Бул балага бели үчүн гана жөлөк керек.

БЦШ

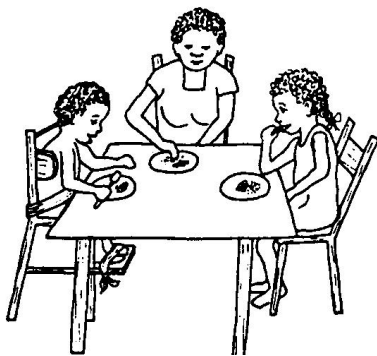
ЭСКЕРТҮҮ! Атүгүл балага экинчи сүрөттөгүдөй бир топ жөлөк керек болсо да, **аны отургучуна байланган абалында көпкө калтырбаңыз.** Мезгил-мезгили менен эркин кыймылдап туруусуна, башы менен денесин өз алдынча башкарып көрүүсүнө баланын мүмкүнчүлүгү болууга тийиш. Эгер денесин башкаруусу улам жакшырган баланы өтө көп убакытка отургучуна байлап кармаса, же денеси ашыкча жөлөк менен камсыз болуусу уланса, анын өрчүп өнүгүүсү жайыраак жүрүшү мүмкүн. **Бала өнүгүүсүндө алдыга жылган сайын отуруу үчүн жасалгаларын алмаштырып туруу, ал эми алардын санын улам азайтуу зарыл.**

Андан тышкары, **жамбаштарында** сезгичтигин жоготкон балдар бат-баттан денесинин абалын алмаштырып, тулкусун колдоруна таянып көтөрүп кармап (198-бет) туруулары керек. Ошондой эле, жамбаштарынын астына салып отуруу үчүн, аларга атайын жаздыктар да керек (200-бет).

Атайын жана дөңгөлөктүү отургучтарды конкреттүү баланын муктаждыктарына эле эмес, **анын үй-бүлөсүнө, жергиликтүү каада-салттарга жана коомчосундагы жагдайга да** тууралап өзгөртүп алуу зарыл. Мисалы:

“Бийик отургуч”

балага үстөлдө тамактанган үй-бүлөсүнө кошулуп тамак ичүүсүнө мүмкүнчүлүк берет.

“Жапыз отургуч” балага жерге отуруп алып тамактанган үй-бүлөсүнө кошулуп тамак ичүүсүнө мүмкүнчүлүк берет.

Меш жана үйдөгү башка жумуштарды аткаруу беттери бийик болгон коомчолордо **“бийик” дөңгөлөктүү отургуч** ыңгайлуу.

Бирок эгер тамак даярдоо иштери да, башка жумуштар да жер деңгээлинде аткарылса, **жапыз “дөңгөлөктүү отургуч” же “араба”** бир топ ыңгайлуураак болушу мүмкүн.

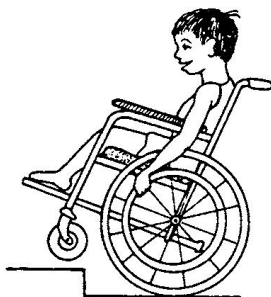

Мындан тышкары, дөңгөлөктүү отургуч көбүнчө кандай бет боюнча жүрөрүн эсепке алуу маанилүү.

Эгер жол тегиз жана жылмакай, ал эми үйдүн кире бериши жер деңгээлинде болсо, **артында кичинекей дөңгөлөгү бар дөңгөлөктүү отургучту** пайдаланган оң. Мындай отургучту жасоо да арзаныраак чыгат.

Бирок жолжээк таштардан, тепкичтерден, кадимки таштардан же буга окшогон башка тоскоолдуктардан өтүү үчүн, кичинекей дөңгөлөгү алдында болгон дөңгөлөктүү отургуч ылайыктуураак.

Арткы дөңгөлөктөрүнүн резинке бөлүгү жазы жана алдынкы чыгырык дөңгөлөктөрү салыштырмалуу чоң жана жазы келген отургуч тегиз эмес, кумдуу беттер боюнча жылганды жеңилдетет.

Арткы дөңгөлөктөрүнүн резинке бөлүгү кууш жана алдынкы дөңгөлөктөрү кичинекей келген отургучта катуу тегиз беттер боюнча тезирээк жүрсө болот, бирок ал тегиз эмес жана кумдуу беттер үчүн пайдасыз.

Тоскоолдуктардан өтүү үчүн, бала отургучун бир аз артка жантайтуу жолу аркылуу алдынкы дөңгөлөктөрүн бир аз көтөргөндү үйрөнүп алышы керек.

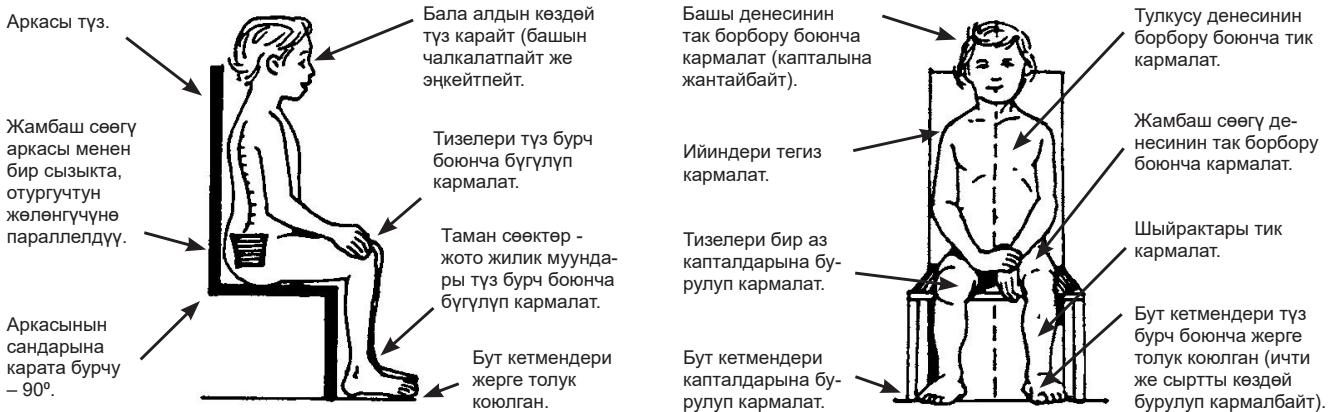
Төөнүн буттары сыяктуу, дөңгөлөктөрдүн жазы келген резинке бөлүктөрү кумдуу бет боюнча жүрүүгө жардам берет.

Жергиликтүү шарттар үчүн туура тандалган дөңгөлөктүү отургуч балага ары-бери эркин кыймылдоосуна мүмкүнчүлүк берет.

Дененин туура, ыңгайлуу жана функцияналдуу абалы

Отургучтун дөңгөлөктөрү барбы же жокпу – айырмасы жок, анда отурган баланын денесинин абалы чоң мааниге ээ. (65-бөлүмдү караңыз.)

Отургуч балага мүмкүн болушунча туура абалда отуруусуна жардам бериши керек:

ЭСКЕРТҮҮ! Отургуч, баланын кыймылдай алуусуна бир аз эркиндик берүү үчүн, жетишерлик кенен, бирок ага зарыл жөлөгүн да камсыз кылуусу үчүн, жетишерлик кууш болушу керек (Ченемдерин 602-беттен караңыз).

Отурган абалда дененин туура абалын сактоо үчүн мүнөздүү көйгөйлөр, жана аларды чечүү жолдору

Көйгөй: Жамбаш сөөк артты көздөй жантайып кетет.

жамбаш сөөк артын көздөй жантаюу

Спастикалык формадагы церебралдык шалдыгы бар балдардын жамбаш сөөктөрү далай учурларда артын көздөй жантайып, ушул абалында булчуңдардын спастикасы менен кармалып калат. Мындан булчуңдарда спазмдар орун алып, буттар чыңалуу менен коштолуп түздөлүп, булчуңдар катып калгансыйт – бала аларды башкара албай калат.

Жүлүнү жабыркагандан, жүлүн чуркусунан же оор формадагы полиомиелиттен улам арка булчуңдары жана жамбаш сөөк - кашка жилик муундары алсыз болуп калган балдар көп учурларда аркасын бүкүрөйтүп, жамбаш сөөгүн артты көздөй жантайтып жана омуртка тутумун катуу ийригип отурушат. Бул туруктуу деформацияларга алып келиши мүмкүн.

Жамбаш сөөгү артын көздөй жантайтылып кармалуусунун эң көп учураган себептеринин бири – отургучу бала үчүн, сүрөттө көрсөтүлгөндөй, өтө эле чоң.

ДЦП

Артты көздөй жантаюунун жана туура эмес отуруунун башка себептери:

ТУУРА ЭМЕС

Отургучтун желөнгүчү артты көздөй өтө эле жантайып турат, жана анын кездемеси чоюлуп кетет.

Мындай отургучта баланын тулкусу артын көздөй жантайып калат, ал эми жамбаш сөөгү алдын көздөй жылбышып кетет.

Адан тышкары, таман койгучу алдында өтө алыс жайгаштырылгандыктан, баланын тизелери жетишерлик бүгүлүп кармалбайт. Бул булчуңдардын спастикасын күчөтүп, жамбаш сөөгү артын көздөй жантайып калуусуна алып келиши мүмкүн.

Көп учурда баланы туура отургузуу үчүн, отургуч төмөнкүдөй болушу керек:

ТУУРА

желөнгүчү отурган жерине карата түз бурч боюнча орнотулушу, жетишерлик катуу, тик болушу;

баланын жамбаш сөөгү отургучтун желөнгүчүнө чейин жетиши үчүн, отурган жеринин тереңдиги туура тандалышы;

тизелери түз бурч боюнча бүгүлүп кармалышы, ал эми бут кетмендери отургучтун таман койгучтарына тыгыз коюлушу.

МЫКТЫРААК

Балдардын көпчүлүгү, айрыкча отурган абалынан алдын көздөй көп кулай бергендери, отургуч бир аз артты көздөй жантайып турганда, туура-раак жана ыңгайлуураак отурууга мүмкүнчүлүк алышат. Бирок жамбаш сөөк - кашка жилик муундары, тизелери жана таман сөөктөр - жото жилик муундары түз бурч боюнча бүгүлүп кармалуусун сөзсүз камсыз кылуу керек.

Отургуч бир аз артын көздөй жантайып турушу үчүн, арткы дөңгөлөктөрү отургучка бекиген жерлерин бир аз өйдөрөөк кылып коюу керек. Мындан тышкары, өйдөлүшкө чыгуу учурунда отургуч көңтөрүлүп кетпеши үчүн, бекиген жерлерин арткараак орнотуу талап кылынышы мүмкүн. Алдынкы чыгырык дөңгөлөгүнүн ачасайымы жантайбай, тик абалында кармалуусун камсыз кылыңыз. Антпесе, дөңгөлөктү буруу оор болуп калат.

ТУУРА ЭМЕС

ТУУРА

Дөңгөлөктүү отургучтун чыгымдарын кантип азайтып, сапатын кантип жогорулатса болот?

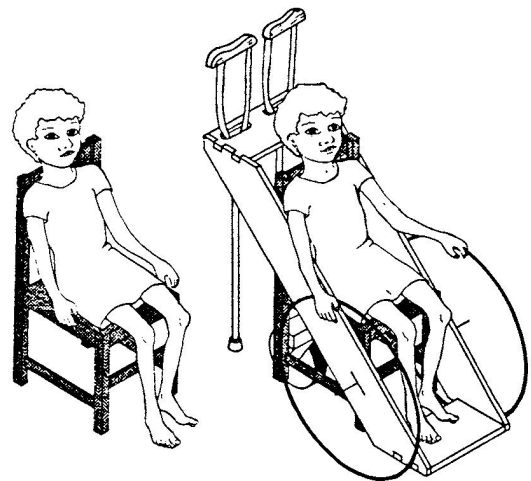
Үй-бүлөлөрдүн көбү үчүн дөңгөлөктүү отургучтун чыгымдары аябай эле чоң же атүгүл көтөрүлгүс. Үнөмдөө жолдору көп, бирок бул маселени этияттык менен кароо зарыл. Каражаттарды үнөмдөйм деп, дөңгөлөктүү отургучту ыңгайсыз, бекем эмес же кооптуу кылып жасап албаңыз. Бирок айрым кымбат эмес өзгөртүүлөр отургучтун функцияналдуулугун да, кызмат кылып берүү мөөнөтүн да жогорулатууга жардам бериши мүмкүн. Мисалы, жыгачтан же жыгач отургучтан узак мөөнөт кызмат кылып бере турган абдан сонун дөңгөлөктүү отургучту жасоого болот. Атүгүл дөңгөлөктөрү жыгачтан болсо деле (эгер туура жасалса), отургуч сонун болушу жана узак мөөнөт кызмат кылып бериши мүмкүн. Жыгачтан жасалган күпчөктөр жана муунак-жаздамдар демейде тез эле бузулуп калат. Дөңгөлөктүү отургучтардын дөңгөлөктөрүнүн стандарттык муунак-жаздамдары абдан кымбат болот. Бирок көп учурда, колдонулбай калган бекем жана сапаттуу муунак-жаздамдарды электр жабдууларын же автоунааларды оңдоочу устаканадан бекер же абдан арзан баада алуу мүмкүн.

Ишканада жасалганынбы же өз алдынча жасаппы?

Өз алдынча жасалган же жергиликтүү устага жасатылган дөңгөлөктүү отургуч далай учурларда көп каражатты үнөмдөөгө мүмкүнчүлүк берет. Андан тышкары, өз алдынча жасалган отургучтун түзүлүшүн конкреттүү баланын муктаждыктарына тууралап өзгөртүп коюу жеңилерээк.

Кийинки беттерде биз балаңыз үчүн эң ылайыктуу дөңгөлөктүү отургучту кантип тандоо керектигин жана аны көп чыгым кетирбей, кантип жасоо мүмкүн экенин айтып беребиз.

Жетишерлик функцияналдуу жана кымбат эмес дөңгөлөктүү отургучту кадимки жыгач отургучка велосипеддин же жыгачтан жасалган дөңгөлөктөрдү бекитүү жолу менен деле жасоо мүмкүн. Мындан тышкары, көмөкчү жана ордунда бекем кармоочу жасалгаларын метал отургучка эмес, жыгач отургучка бекиткен бир топ жеңилерээк. Отургучтун бул түзүлүшү Healthlink Worldwide уюмунун "Personal Transport for Disabled People" (Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн жеке транспорт; 604-бетти караңыз) деп аталган буклетинен алынып, жергиликтүү шарттарга туураланып өзгөртүлгөн.

ЭСИҢИЗГЕ ТҮЙҮП АЛЫҢЫЗ! Дөңгөлөктүү отургуч аны жасагандын муктаждыктарына эмес, аны пайдалануучунун муктаждыктарына жооп бериши керек. Дөңгөлөктүү отургучту сатып алуудан же жасоодон мурун (андан кийин деле), конкреттүү баланын жана анын үй-бүлөсүнүн муктаждыктарына мүмкүн болушунча жооп бериши үчүн, отургучтун кандай өзгөчөлүктөрү болушу керек экенин жакшылап ойлонуштуруңуз.

Дөңгөлөктүү отургучту (же кандай гана көмөкчү каражат болбосун) сатып алуудан же жасоодон мурун, төмөнкү нерселерди эске алыңыз:

- **Чыгымдары.** Отургучтун чыгымдарын көбөйтпөй, баланын муктаждыктарына жооп бергендей кылып, анын жетишерлик жогору сапаттуулугун камсыз кылууга аракеттениңиз (592-бетти караңыз).
- **Ал канчалык узак мөөнөт кызмат кылып берет?** Канчалык узагыраак болсо, ошончолук жакшы, эгер кыска мөөнөткө кызмат кылып берүүсү эле керек болбосо.
- **Канчалык оңой жана тез жасалат?** Канчалык оңоюраак жана тезирээк болсо, ошончолук жакшыраак, бирок сапаты баланын муктаждыктарына жооп бергендей болушу керек.
- **Материалдардын жеткиликтүүлүгү.** Жергиликтүү кымбат эмес, бирок сапаттуу материалдарды (жергиликтүү тактайларды, кымбат эмес металлды, колдонуудан чыккан муунакжаздамдарды, велосипеддин бөлүктөрүн ж.б.у.с.) колдонуула.
- **Аны жасоо үчүн, кандай аспаптар жана ык-жөндөмдөр керек?** Эгер жакын арада эч кимде ширетүүчү жабдуу болбосо, же аны иштеткенди эч ким билбесе, балким анда дөңгөлөктүү отургучту жыгачтан жасоого токтолгон оң.
- **Аны баланын муктаждыктарына тууралап өзгөртүп алуу же оңдоо канчалык жеңил?** Бурамалар менен бириктирилген, жыгачтан жасалган, дөңгөлөктүү отургучту көп учурда тууралап өзгөртүп алуу же ага кошумча жасалгаларды кошуу оңоюраак.
- **Салмагы.** Канчалык жеңилерээк болсо, ошончолук жакшы, бирок бекемдиги курмандыкка чалынбашы керек.
- **Бекемдиги.** Чоң кишилерге октору бекемирээк келген бекем отургучтар керек. (Кичинекей бала үчүн отургучту велосипеддин окторун эки капталынан өзүнчө карматып пайдаланып жасоого болот. Бирок салмактуураак бала үчүн бир узун бүтүн ок же эки бекемирээк дөңгөлөк октору керек. 598- жана 615-беттерди караңыз.)
- **Туурасы жана узундугу.** Канчалык куушураак жана кыскараак болсо, ошончолук жакшыраак, эгер баланын муктаждыктарына жооп берүү шарты сакталса (бирок өтө кууш эмес, анткени мындай отургуч оңой эле көңтөрүлүп кетме болуп калат).
- **Аны ордунан жылдыруу** – анда отурган бала же аны артынан түрткөн адам үчүн; жолдогу тоскоолдуктардан өтүү үчүн, **аны артты көздөй жантайтуу**; тепкичтер боюнча **көтөрүү**; **транспорттоо канчалык оңой?** (Азыраак орунду ээлеши үчүн, отургуч **бүктөлүп кичирейгендей** болушу керекпи?)
- **Ал конкреттүү баланын муктаждыктарына жана каалоолоруна канчалык жакшы жооп бергидей жасалган?** Канчалык ыңгайлуу? Туура физиологиялык абалда отуруусуна балага мүмкүнчүлүк береби?
- **Балага туура келүү (анын өсүүсүн эске алуу менен).** Отургуч балага азыр чакпы? Дагы канча убакыт чак болот? Баланын бою өскөндө, отургучту тууралап өзгөртүп коюу мүмкүнбү?
- **Отургуч баланын жашоо шарттарына, үйүнө, жергиликтүү каада-салттарга, кире бериштердин туурасына, үйдүн ичиндеги түпкү беттерге, жолдордун беттерине, жолжээк таштардан жана башка тоскоолдуктардан өтүүгө канчалык ылайыктуу?**
- **Сырткы көрүнүшү.** Отургучтун сырткы көрүнүшү канчалык жагымдуу? Бала отургучунан уялбайбы? Башка балдар отургучуна отуруп алып, аны ары-бери жылдырып көргүлөрү келеби?

Дөңгөлөктүү отургучтун моделин, аны жасоо үчүн материалдарды жана өзгөчөлүктөрүн тандап жатып, ушул нерселерди эске алууну унутпаңыз.

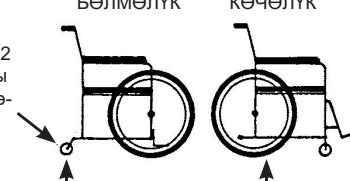

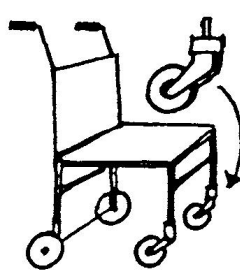
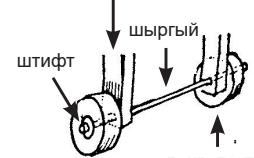
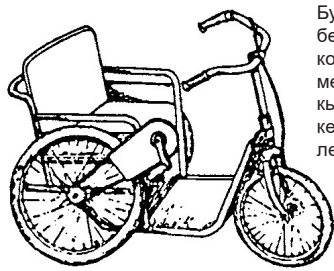

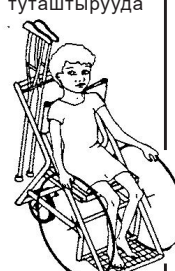

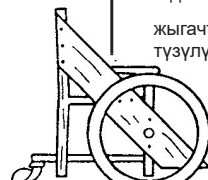
Дөңгөлөктүү отургучтун моделин тандоо

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

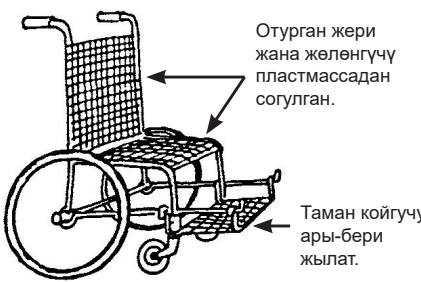
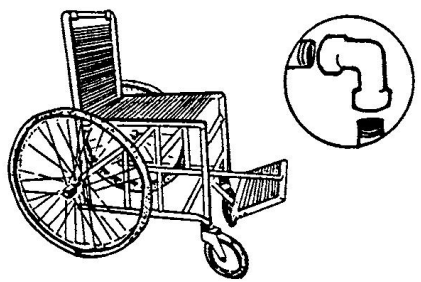
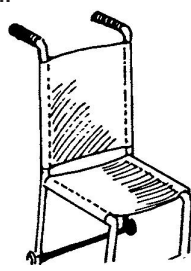

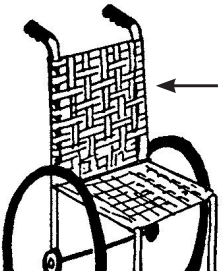
<p>ДӨҢГӨЛӨКТӨРҮНҮН ЧОНДУГУ ЖАНА БЕКИТҮҮ ОРДУ</p> <p>2 чоң дөңгөлөк жана 1 же 2 кичинекей чыгырык дөңгөлөктөр</p> <p>БӨЛМӨЛҮК КӨЧӨЛҮК</p> <p>1 же 2 арткы дөңгөлөк</p> <p>Өйдөлүшкө чыкканда отургуч көңтөрүлүп кетпешин үчүн, арткы дөңгөлөк бекиген жери арткараак орнотулган.</p> <p>Баланын салмагы негизинен чоң дөңгөлөктөргө келиши керек.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чоң дөңгөлөктөр отургучка отурган адамга отургучтун өз алдынча түртүүсүнө жардам берет. • Кичинекей чыгырык дөңгөлөктөр отургуч (цементтүү беттерде, кумдуу беттерде эмес) оңоюраак бурулуусун мүмкүн кылат. • Буттары ампутацияланган адамдар үчүн, отургуч көңтөрүлүп кетпешин үчүн, арткы дөңгөлөктөрү арткараак орнотулушу керек. 	<ul style="list-style-type: none"> • Эгер колдору жетишерлик күчтүү болсо, бала отургучтун өз алдынча түртө алат. • Чоң дөңгөлөктөр тегиз эмес беттерден оңоюраак өтөт. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отургуч көбүрөөк орун ээлейт. • Отургучка капталынан отуруу же андан түшүү оор (себеби, отургучту адам өз алдынча түртө алуусу үчүн, дөңгөлөктөрү отурган жеринен өйдөрөөк кылынып жасалат).
<p>4 кичинекей дөңгөлөк</p> <p>бурулуусун жеңилдетүү үчүн чыгырык дөңгөлөктөр</p>	<p>Түзүлүшү абдан жөнөкөй, убактылуу дөңгөлөктүү отургучту кадимки жыгач отургучка 4 дөңгөлөктү карматуу жолу менен жасоого болот.</p> <p>отургучтун буту</p> <p>штифт шыргый дөңгөлөктөр</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отургучтун өз алдынча түртө албаган же түртүүгө жардам бере албаган бала үчүн тегиз беттер боюнча гана жылууга ылайыктуу. • Арзаныраак. • Азыраак орун ээлейт. • Баланы ага отургузуу жана андан түшүрүү жеңилдирээк. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тегиз эмес беттер үчүн жарабайт. • Бала аны өз алдынча түртө албайт. • Көз карандылыкты жаратат.
<p>3 чоң дөңгөлөк</p> <p>Буруу бөлүгү колдор менен кыймылга келтирилет.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Велосипеддин 3 дөңгөлөгүн колдонсо болот. • Үй ичинде пайдалануу максатында кичинекей дөңгөлөктөргө алмаштырып коюу мүмкүн болушу үчүн, кээ бир моделдеринин алдынкы дөңгөлөктөрүн чечүү оңой. 	<ul style="list-style-type: none"> • Алыс барууга жана тегиз эмес беттер боюнча жүрүүгө сонун жарайт. • Бир гана колундагы булчуңдарынын күчү сакталуу адам колдоно алат. 	<ul style="list-style-type: none"> • Үйдө пайдалануу үчүн өтө эле чоң. • Чыгымдары көбүрөөк. • Жасоо кыйыныраак.
<p>Айрымдардын экиден дөңгөлөктүү отургучу бар: бирөө (сүрөттөгүдөй) жолдо жүрүү үчүн, экинчиси (кичирээги) үй жана жумуш үчүн.</p>			
<p>СҮЛДӨРҮНҮН МАТЕРИАЛЫ</p> <p>Болот түтүк</p> <p>тегиз эмес беттер боюнча жүрүү үчүн дөңгөлөктүү отургуч (622-бет)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Диаметри 1,6 см-ден 2,5 см-ге чейинки, электр сымдарын туташтырууда пайдаланылуучу жука түтүктөрдү колдонсо болот. <p>Healthlink Worldwide моделин 604-беттен караңыз.</p> 	<p>Сатып алынуучу отургучтардын көпчүлүгүнөн да мыктыраак жана арзаныраак боло турган бекем, узак мөөнөт кызмат кылып берүүгө жарактуу жана жетишерлик жеңил отургучту жасоого болот.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ширетүү жумуштарын, белгилүү бир даражада чогултуу ык-жөндөмүн жана бир топ жабдууларды талап кылат. • Реабилитациялык борбордун жакшы жабдылган устаканасында жасоого болот, бирок үй шарттарында эмес. • Усталарды үйрөтүү талап кылынат.
<p>Жыгач</p> <p>Healthlink Worldwide модели</p>	<p>Жыгачтан жасалган түзүлүштөрүнүн толугураак маалыматтарын 615-, 620-беттерден жана 604-беттеги маалымдамдан караңыз.</p> <p>жыгачтан жасалган түзүлүштөр (615-бет)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Салыштырмалуу арзан жана жасоо үчүн жеңил – негизинен жыгачтан, ширетүү жумуштары бир аз эле талап кылынат же такыр талап кылынбайт. • Тууралап өзгөртүү жана атайын жөлөнчү жасалгаларды же үстөлчөнү кошуу оңой. <p>фанерадан жасалган түзүлүшү (620-бет)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Башка моделдерине караганда анчалык туруктуу эмес жана узак мөөнөт кызмат кылууга жараксыз. <p>(Бөлүктөрү бириктирилген жерлеринин бекемдигин жана тууралап өзгөртүү мүмкүндүгүн арттыруу үчүн, мыктардын ордуна үлүктөр менен бурамаларды колдонуңуз.)</p>

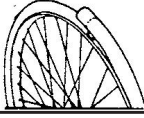
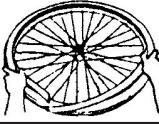

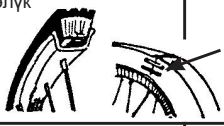

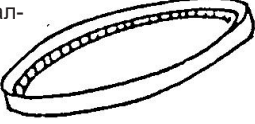
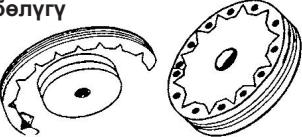
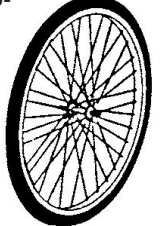
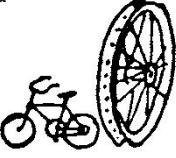
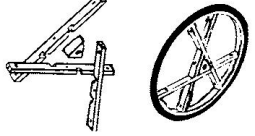
ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

<p>Себилжабдык шырғыйы (бетонду бекемдөө үчүн колдонулуучу узун металл)</p> <p>Отурган жери жана желөнгүчү пластмассадан согулган.</p> <p>Таман койгучу ары-бери жылат.</p>	<p>Түзүлүшү металл түтүктөрдөн жасалган отургучтукундай эле болушу мүмкүн, бирок себилжабдык шырғыйы оңой ийилгендиктен, түзүлүшүн өзгөртүп тууралоо жеңилээрээк.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Салыштырмалуу арзан. • Болот түтүккө караганда, ийүү жана ширетип бекитүү жеңилээрээк. • Отурган жерин жана желөнгүчүн пластмассадан согуп жасаса болот (жууп тазалоо үчүн оңой). • Кичинекей, дөңгөлөктүү отургучтар үчүн өзгөчө ылайыктуу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Салмактуу адамдын астында же орой пайдалануудан ийилип кетип, формасын жоготушу мүмкүн. • Бир топ оор.
<p>ПВХ түтүктөр (пластиктен жасалган суу түтүктөрү)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ички диаметри 15 мм-лик ПВХ түтүктөрдү колдонуңуз. • Бөлүктөрүн бир бирине туташтыруучу даяр түйүндөр жана жабыштыруучу желим менен бириктирсе болот. • Толугураак маалыматты 606-беттеги Кошумча адабияттан караңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жеңил. • Бөлүктөрүн бир бирине негизинен жабыштыруу жолу менен жасоого болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Материалдар кымбат (болжол менен 100 Америка доллары). • Пластик түтүктөр бир убакта "отуруп" калат же басылуу жерлеринде ийилип кетет. Айдыктан сүлдөрүн айнекбула менен бекемдөө зарыл болушу мүмкүн, бирок мындан чыгымдар, иш көлөмү жана салмагы көбөйүп кетет.
<p>ОТУРГАН ЖЕРИ ЖАНА ЖӨЛӨНГҮЧҮ Түркүкчөлөрүнүн ортосуна жумшак брезент же булгаары тартылып бекитилет.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Табарсыгынын жана ичегилеринин функциялары бузулган бала үчүн оңой жууп тазаланма материалды колдонуңуз. • Бети пластмасса менен капталган брезент жуум тазалоону жеңилдетет, бирок анда ысык болот жана баланын жамбаштарындагы терини дүүлүктүрүп жиберет. Анын үстүнө нымды жакшы сиңирип алуучу, жууп тазаланма астарлыкты салып алган оң. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бүктөлүп кичирейме дөңгөлөктүү отургучту жасоо үчүн, эң жеңил түзүлүш. • Отурган жери жамбаштын формасын тез кабыл алгандыктан, абдан ыңгайлуу (эт оюлуунун алдын алуу үчүн, жамбаш астына жаздыкча салып алуу керек). • Ийкемдүү желөнгүчү баланы капталына кулап кетүүсүнөн кармайт. 	 <ul style="list-style-type: none"> • Ийкемдүү желөнгүчү баланын тулкусу ийилип кетип, туура эмес абалда кармалуусун мүмкүн кылат (591-бетти караңыз). • Дененин бөлүктөрүн багыттоочу жана оңдоочу жалгаларды бекитүү оор. • Мындай отургучта спастикасы же булчуңдар тең салмаксыздыгы бар балдардын тизе муундарында Х-кейпилүү контрактуралар калыптануу коркунучу жогорулайт.
<p>Ийилбеген (бирок бети жумшак материал менен капталган) желөнгүчү жана отурган жери</p> <p>отурган жерин жасоо үчүн альтернативдүү материалдар (үстүнө жаздыкча коюлат)</p> <p>металл шырғыйлар жыгач рейкалар</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жыгач же жука фанера колдонуңуз. • Отургучту бүктөп кичирейтүү үчүн, атайын түзүлүшү жыгачтан жасалган отурган жерин өйдө көтөрүп коюуну мүмкүн кылат. 	 <ul style="list-style-type: none"> • Жыгачтан жасалган отурган жеринен дененин бөлүктөрүн багыттоочу жана желөөчү жалгаларды бекитип коюу жеңил. • Ийилбеген жыгач желөнгүчү жана отурган жери балага аркасын түз, тизелерин бир биринен алыс кармап отуруусуна жардам берет (булчуңдар спастикасы бар балдар үчүн өзгөчө маанилүү). 	<ul style="list-style-type: none"> • Мындай отургуч ыңгайсыз аракет болушу мүмкүн. • Эгер сезгичтиги жоголгон баланын жамбаштарынын астына жаздыкча койбоосо, аларда тез эле эт оюлуулар пайда болот. • Салмагы көбүрөөк. • Мындай отургучту бүктөп кичирейтүү оор же такыр мүмкүн эмес.
<p>Отурган жерин жана желөнгүчүн согуп жасоо</p> <p>Түркүкчөлөрүнүн ортосуна автоунаанын эски камерасынан тилкелер катуу тартылган.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Табигый булаларды, себет согууда пайдаланылуучу камышты же ротангты, • же пластмасса тасмаларын, • же автоунаанын камерасынан кесилген тилкелери катуу тартып бекитиңиз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отурган жери жана желөнгүчү ушинтип согулган отургуч аркылуу жел эркин уруп, ысык аба ырайында анда салкыныраак болот. • Пластмассадан же резинкеден согулган отурган жери оңой жуулуп тазаланат. Мындай отургучта баланы киринтсе да болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отурган жери жана желөнгүчү дайыма катуу тартылып турган абалында кармалууга тийиш; бүктөп кичирейтилме отургучтарга жарабайт. • Эгер материал бекем эмес болсо, көпкө чыдабашы мүмкүн. • Брезент же булгаары сыяктуу эле чоюлуп кетип, "отуруп" калат.

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ	МОДЕЛДИН НЮАНТСТАРЫ	АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ	КЕМЧИЛИКТЕРИ
<p>ДӨҢГӨЛӨКТҮН РЕЗИНКЕ БӨЛҮГҮ</p> <p>Ичинде аба толтуруучу камерасы бар.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Чоң дөңгөлөктөр талап кылганда, велосипеддин 51, 61 же 66 см-лик жазы же кууш келген резинке дөңгөлөктөрү абдан ылайыктуу. <p>Резинке дөңгөлөктүн ичине тешүүгө мүмкүн болбогон бөлүктөрдү салып койсо болот.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отургучтун жүрүүсү жумшак. • Алмаштыруу оңой. • Жазы резинке дөңгөлөктөр кумдуу жана тегиз эмес беттер боюнча жүрүү үчүн ылайыктуу. • Кууш резинке дөңгөлөктөр бети тешелген жылмакай жолдордо жакшыраак жүрөт. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тешилип калышы мүмкүн – айрыкча начар жолдордо. • Резинке дөңгөлөктөрдүн айрым түрлөрүнөн кымбатыраак. • Бүтүн куюлган резинке дөңгөлөктөргө салыштырмалуу тезирээк жешилет.
<p>Бүтүн куюлган резинке дөңгөлөктөр (стандарттык дөңгөлөктүү отургучтардын дөңгөлөктөрү)</p> 	<p>Диаметри жана туурасы боюнча алкактарына туура келиши үчүн, дөңгөлөктүү отургучтарды сатуучу борборлордон сатып алыңыз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгып кеткидей абасы жок. • Абдан тегиз беттер боюнча ылдам жүрүү үчүн абдан ылайыктуу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Кымбат. • Алмаштыруу оор. • Жүрүүсү абдан катуу болуп сезилет, тегиз эмес жолдордо силкилдейт. • Абдан кууш – кумда тыгыла берет.
<p>Резинке дөңгөлөктүн ичине сугарууда колдонулуучу резинке түтүк салынып</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Эки учун бир бирине коюп, 45° бурч менен кесиңиз. • Резинке түтүктү резинке дөңгөлөктүн ичине киргизиңиз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгып кеткидей ичинде абасы жок. • Бүтүн куюлган резинке дөңгөлөктөргө салыштырмалуу, анда жүрүү жумшагыраак. • Арзан. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дөңгөлөк жерге тийген жеринен жалпайып кала берет – бул отургучтун жүрүүсүн жайлатат, жана аны түртүүнү оорлотот.
<p>Автоунаанын эски дөңгөлөгүнөн узун кесим</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Алкакка тыгыз отургудай кылып, туурасынан кесилиши шынаадай болгон узун бөлүк кесиңиз. • Четтерин сым менен бириктириңиз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгымдары жок. • Узак мөөнөт кызмат кылып берет. <p>Бураманын башын чектүрүңүз.</p> <p>Четтерин сым менен, жана/же бурама менен бириктириңиз.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Жүргөндө, отургуч силкилдей берет. • Алкакка тыгыз отургузуу үчүн, туура кесип алуу оор; четтерин бир бирине жакшы бекитүү оор.
<p>Желдеткичти кыймылга келтирүүчү чоң кайыш (колдонулбай калганы деле жарайт)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ишканалардагы механизмдердин же тракторлордун кыймылдаткычтарынын же желдеткичти кыймылга келтирүүчү эски кайыштарын колдонуңуз. Керек болгон узундугун кесип алып, четтерин бир бирине бириктириңиз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгымдары жок. • Узак мөөнөт кызмат кылып берет. • Формасы алкакка туура келген шынаадай. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жүргөндө, отургуч силкилдей берет. • Туура келтирүү оор. • Жазылыгы сизге керектүү кайышты табуу оор болушу мүмкүн.
<p>Велосипеддин же мотороллердин эски резинке дөңгөлөгүнүн бөлүгү</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Чоңдугу орточо же кичинекей жыгач дөңгөлөктөрдө колдонулат. • Бир жагынын бетине бир биринен бирдей аралыкта оюктарды кесип, аны дөңгөлөккө адегенде жабыштырып, анан мыктар менен карматыңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Арзан. • Тыгыз резинке дөңгөлөктүн бөлүгү узак мөөнөт кызмат кылып бериши мүмкүн. • Жыгач дөңгөлөктүн четтерин коргойт. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жүргөндө, катуу болуп сезилип, силкилдей берет (бирок резинке бөлүгү жок жыгач дөңгөлөктөргө караганда жумшагыраак). • Айрылып кетиши мүмкүн.
<p>Чоң ДӨҢГӨЛӨКТӨР</p> <p>Ишканада жасалган дөңгөлөктүү отургучтардын стандарттык дөңгөлөктөрү</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Дөңгөлөктөр отургучка туура келгидей кылып тандап сатып алыңыз. • Дөңгөлөктүү отургучтарды сатуучулардан алууга болот. • Чоң кишилер үчүн диаметри 61 же 66 см-лик алкактар болот. • Жаш балдар үчүн диаметри 51 см-лик алкактар болот (табуу оор болушу мүмкүн). 	<ul style="list-style-type: none"> • Көп жумушту талап кылбайт (эгер стандарттык күпчөктөргө туура келгендерин сатып алса). • Түртүү үчүн алкактарды орнотсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Кымбат. • Керектүү дөңгөлөктөрдү табуу оор болушу мүмкүн. • Жазы дөңгөлөктүү моделдерин көп учурда табуу абдан оор. • Тегиз эмес беттерде туруктуу эмес болушу мүмкүн. • Муунакжаздамдарынын сапаты төмөн.
<p>Велосипеддин дөңгөлөктөрү (алкактары жана чабактары)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Балдар үчүн жоондугу стандарттуу чабактар жетиштүү. • Салмактуу адамдар үчүн бекемдиги күчөтүлгөн чабактар талап кылынышы мүмкүн. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дөңгөлөктүү отургучтардын стандарттык дөңгөлөктөрүнөн арзаныраак. • Диаметри жана туурасы боюнча ар түрдүү ченемдеги түрлөрү бар. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чабактарын орнотуу жана түздөө убакытты жана тийиштүү ык-жөндөмдүү талап кылат. • Огу бекем эмес (бирок бекемирээк келген окту тууралап орнотуп коюу мүмкүн).
<p>Жыгач чабактуу велосипед алкактары</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Күпчөк катары үч бурчтуу формадагы жыгач бөлүктү колдонсо болот. Бул бөлүккө оюктары бар, чабак катары кызмат кыла турган жыгач брустар бекитилет. Бөлүктөгү тешик унаа майы менен майланат. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чабактарды бөтөнчө туура орнотконду жана тууралап койгонду билүүнүн кереги деле жок. • Жыгач күпчөк менен чогуу колдонсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Алкак тез эле ийилип кетиши мүмкүн – айрыкча тегиз эмес жолдор боюнча жүргөндө. • Күпчөктү борборлоштуруп орнотуп, түздөө оор. • Күпчөк тез эле жешилип кетет.

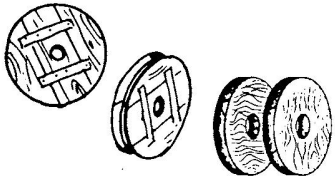

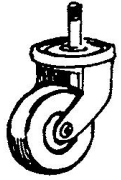
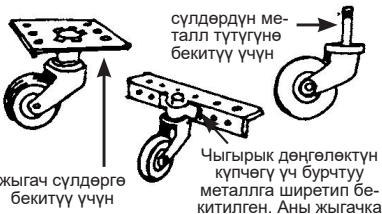
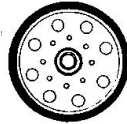

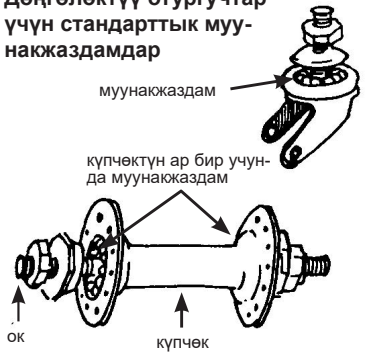
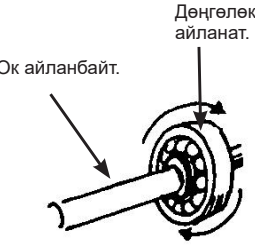
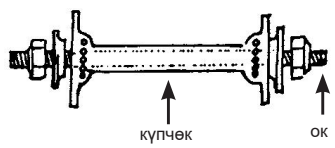

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

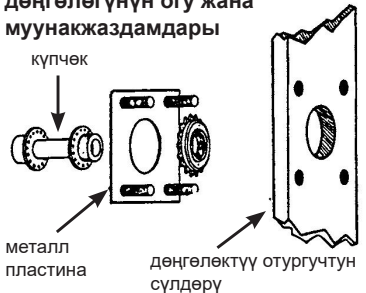

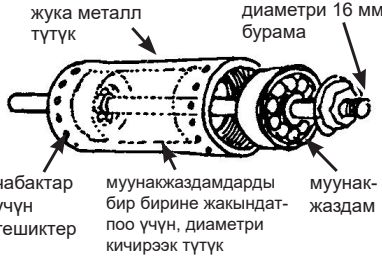

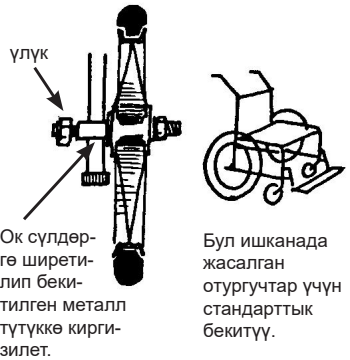
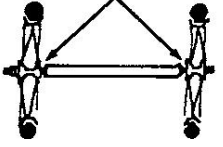

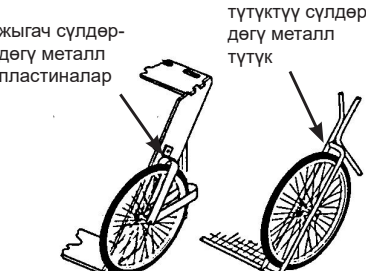
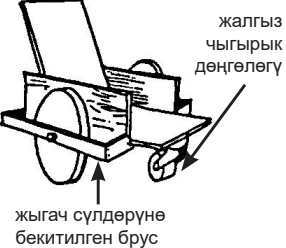

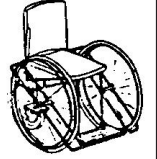
<p>Жыгач дөңгөлөктөр – чоң же кичинекей</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Такталарды же фанера колдонуңуз. • Жарылып кетпеши үчүн, 2 тактаны, жыгач булаларын бир бирине карама-каршы багыттап, бир бирине жабыштыруучу желим жана буроолор резинке дөңгөлөк менен бекитиңиз. • Бүтүн куюлган резинке дөңгөлөк тыгыз отурушу үчүн алкактын ортосу узунунан оюп коюңуз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Салыштырмалуу арзан. • Татаал атайын ык-жөндөмдөрдү талап кылбайт – негизинен жыгач менен иштөөнү. • Жыгач окторду колдонуу үчүн жарай берет. • Бекемдиги күчөтүлгөн муунакжаздамды кошсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Көп учурларда салмактуу. • Узак убакыт колдонууга чыдабашы мүмкүн – айрыкча аба ырайы нымдуу аймактарда же ылайда. (Жыгачка такай май сүйкөп туруу анын кызмат кылуу мөөнөтүн көбөйтүүгө жардам берет. Эски кыймылдаткыч майын колдонуңуз.)
<p>ЧЫГЫРЫК ЖАНА КАДИМКИ ДӨҢГӨЛӨКТӨР</p> <p>(Чыгырык дөңгөлөк бардык багыттарда бурула алат, дөңгөлөктүү отургучту бурууга мүмкүнчүлүк берет.)</p> <p>Дөңгөлөктүү отургучтардын стандарттык чыгырык дөңгөлөктөрү</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгырык дөңгөлөктөрдүн чоңдуктары, салмагы, формасы жана баасы ар түрдүү, бүтүн куюлган же ичине аба үйлөнмө резинке дөңгөлөктөрү болот. <p>Эгер мүмкүн болсо, муунакжаздамы бар чыгырык дөңгөлөктөрдү табыңыз (же жасаңыз).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аларды карматып бекитүүнүн көп деле машакаты жок – айрыкча эгер стандарттык бекитүү бөлүктөр жана муунакжаздамдар колдонулса. 	<ul style="list-style-type: none"> • Демейде баасы кымбат. • Жергиликтүү сатыкта жок болушу мүмкүн.
<p>Башка нерсенин чыгырык дөңгөлөктөрү (дөңгөлөктүү отургучтуку эмес) (колдонулган же жаңы)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Диаметри 7,5–15 см дөңгөлөктөрдү колдонуңуз. • Чоңураак жана жазыраак дөңгөлөктөр тегиз эмес беттер боюнча жүрүү үчүн ылайыктуу. • Муунакжаздамдар жетишерлик бекем жана жакшы абалда экенин текшериңиз. • Жеңилдетүү үчүн, резинке дөңгөлөктөрдү тешкилеп коюңуз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Чыгымдары азыраак (айрыкча эгер колдонулганын сатып алса). • Чоң жана чыгырык дөңгөлөктөрдүн муунакжаздамдары далай учурларда дөңгөлөктөр менен чогуу сатылат. 	<ul style="list-style-type: none"> • Сапаты начар чыгырык дөңгөлөктөр дөңгөлөктүү отургучту пайдаланууну абдан кыйындатып жиберет. • Бүтүн куюлган, катуу резинке дөңгөлөктүү чыгырыктар менен жүрүү катуу сезилет, отургуч силкилдей берет. • Колдонулган чыгырык дөңгөлөктөрдүн кээ бирлеринин бекемдиги өтө эле начар.
<p>Чыгырык дөңгөлөктөр үчүн ийилген жана ширетип бекитилген ачасайым</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Муунакжаздамдын чоңдугуна туура келген диаметрлүү бураманы колдонуңуз. • Металл пластинанын ордуна ийилген болот түтүктү колдонсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ишканада жасалган чыгырык дөңгөлөктөргө караганда арзаныраак. • Бекем (эгер жакшы жасалса). 	<ul style="list-style-type: none"> • Атайын аспаптар (металл бөлүктөрүн ийүү үчүн) жана ширеткичтин ык-жөндөмдөрү талап кылынат.
<p>КҮПЧӨКТӨР, МУУНАКЖАЗДАМДАР ЖАНА ОКТОР</p> <p>Дөңгөлөктүү отургучтар үчүн стандарттык муунакжаздамдар</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Стандарттык дөңгөлөктүү отургучта бардыгы 12 муунакжаздам болот: ар бир дөңгөлөк огунда экиден жана чыгырык дөңгөлөктүн ар бир вертикалдуу күпчөгүндө экиден. • Муунакжаздам кантип иштейт: Дөңгөлөк айланат. Ок айланбайт. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мындай муунакжаздамдар стандарттык күпчөктөр жана отургучтардын дөңгөлөктөрү менен чогуу сатылат. • Ишканада жасалган дөңгөлөктүү отургучтардын күпчөлүгүнүн окторунун чоңдуктары стандарттуу эмес. Андыктан, колго жасалган дөңгөлөктүү отургучтардын муунакжаздамдарына окторду тууралоо керек болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ишканада жасалган отургучтардын көпчүлүгүнүн муунакжаздамдары кымбат, сапаты начар жана тез эле бузулуп кетет. • Ишканада жасалган отургучтардын күпчөлөрүнүн стандарттык эмес чоңдуктары алардын муунакжаздамдарын стандарттык түрлөрүнө алмаштырууну кыйындатат.
<p>Велосипеддин муунакжаздамдары жана октору</p> <p>алдынкы дөңгөлөктүн огу</p> 	<p>Орнотуп бекитүүнүн альтернативдүү ыкмаларын 598- жана 615-беттердеги дөңгөлөктүү отургучтардын моделдери тууралуу бөлүктөн караңыз. <i>Healthlink Worldwide</i> колдонмосун да караңыз (604-бет).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Арзан – айрыкча эгер эски велосипеддин бөлүктөрүн колдонсо. • Табуу оңой. • Велосипеддин дөңгөлөктөрү менен чогуу колдонсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бир капталынан эле бекитип коюу үчүн, ок өтө эле бекем эмес (кичинекей балдар үчүн отургучтарга жарашы мүмкүн).

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

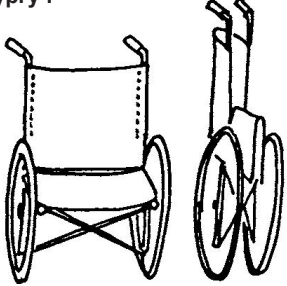
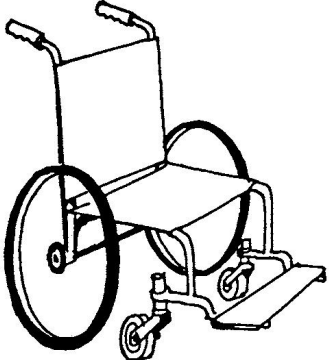

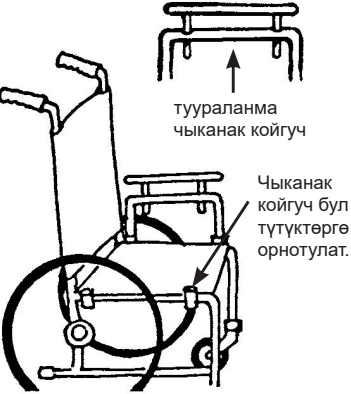

<p>Велосипеддин арткы дөңгөлөгүнүн огу жана муунакжаздамдары</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Адегенде эркин жүрүү механизмин бөлүктөрүнө ажыратып, жылдыздарын чечиңиз. • Анан күпчөктү, сүрөттө көрсөтүлгөндөй, металл пластинага жабыштырып, так ширеткич аспап менен бекитиңиз. • Күпчөктөрдү бир учунан карматуунун башка варианттарын <i>Healthlink</i> колдонмосунан (604-бет) караңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Окторду бир учунан гана карматып бекитүүгө мүмкүнчүлүк берет. 	<ul style="list-style-type: none"> • Квалификациялык ишти жана ширетүү ык-жөндөмүн талап кылат. • Салмактуу.
<p>Унаа механизмдеринин колдонулбай калган муунакжаздамдары</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Чоңдугу сүрөттөгүдөй (же ага жакын), колдонулбай калган, тез айланган муунакжаздамдарды табыңыз. Өзгөрмө ток генераторунун же айрым механикалык аспаптардын муунакжаздамдары сонун жарайт. • Огу катары диаметри 16 мм болот бураманы колдонуңуз. Майда-чүйдөсүн 604-, 622- жана 623-беттерден караңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тууралоонун, майлоонун же тазалоонун зарылчылыгы жок. • Демейде, акысыз же абдан арзан. • Дөңгөлөктүү отургучтарда булар абдан узак мөөнөт кызмат кылып берет. • Эгер жакшы жасалса, сатып алынуучу күпчөктөрдөн жана муунакжаздамдардан да сонун кызмат кылып берет. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жакшы жасоо үчүн, баарын кылдаттык менен абдан так чогултуу керек.
<p>Жыгачтан муунакжаздамдар</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Жарылбай турган бекем жыгачты колдонуңуз. • Жыгачка кыймылдаткычтын эски майын сиңдириңиз. • Жыгач муунакжаздамдар боюнча башка идеяларды жана маалыматтарды <i>Healthlink Worldwide</i> колдонмосунан (604-бет) караңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жасоо арзан жана жетишерлик жеңил. 	<ul style="list-style-type: none"> • Эгер жетишерлик жакшы жасалбаса, шылкылдап калат, тез эле жешилип же жарылып кетет; жүрүүсү муунакжаздамдуу дөңгөлөктөргө караганда анчалык бир калыптуу же жеңил эмес.
<p>ОКТОРДУ БЕКИТҮҮ</p> <p>Бир жагынан гана карматылган ок</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Бир жагынан гана ишенимдүү карматуу үчүн, бекем болот ок керек. Чоң киши үчүн октун диаметри 16 мм-ден кем болбоого тийиш. • Абдан кичинекей балага бир жагынан карматылуучу велосипед октору жарашы мүмкүн. Бир жолу – велосипеддин окторун бети жука металл түтүккө ширетип бекитүү. 	<ul style="list-style-type: none"> • Эки жагынан карматылганы салыштырмалуу, отургуч анчалык жазы же оор болбойт. • Отурган адам үчүн отургучтун түртүү жеңилирээк. • Отургучтун туурасынын анча чоң болбошу кире бериштер аркылуу өтүүнү жана аны ары-бери ташууну жеңилдетет. <p>Эгер сүлдөрү жыгачтан болсо, түтүк тешиктерге киргизилет,</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Чоң кишилер жана салмактуу балдар үчүн, бир жагынан гана карматып коюу үчүн велосипеддин стандарттык октору өтө эле бекем эмес. • Велосипеддин октору атүгүл анчалык деле салмактуу эмес балдар үчүн да жетишерлик бекем эмес; орой пайдалануудан ийилип кетиши мүмкүн. Отургучка көрөңкөчө бекитиңиз. <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>КИЧИНЕКЕЙ БАЛДАР ҮЧҮН ГАНА</p> </div>
<p>Эки жагынан карматылган ок</p> <p>Бир нече ыкма менен жасоого болот:</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Отурган адамдын дөңгөлөктү түртүүсү ыңгайлуу болгондой кылып, октун тышкы учу бекитиле турган бресту орнотуңуз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Эки жагынан карматуу велосипеддин стандарттык дөңгөлөктөрүн жана окторун колдонууга мүмкүнчүлүк берет. • Жасоо жана алмаштыруу жеңил. <p>себилжабдык шыргыйларынан чогултулган сүлдөргө бекитилген, ийилген мындай дагы бир шыргый</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Отургуч жазыраак, кууш кире бериштерден жана тар бөлмөлөрдөн өтүү оор; ары-бери ташуу кыйыныраак. • Окту кармаган бөлүктөр дөңгөлөктөрдү түртүүгө тоскоолдук жаратат. • Түзүлүш салмактуу.

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

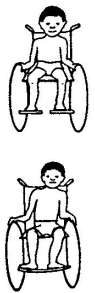
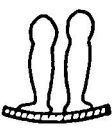
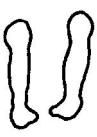

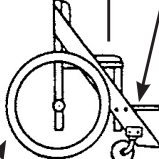
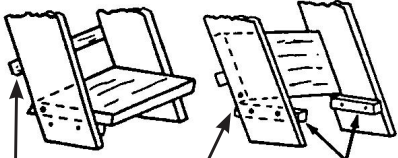

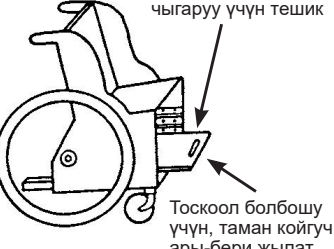
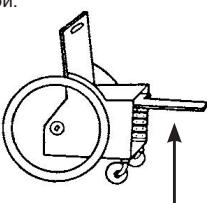

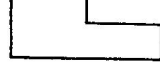

<p>БҮКТӨЛҮП КИЧИРЕЙГЕНИНБИ ЖЕ КАДИМКИСИНБИ?</p> <p>Стандарттык бүктөлүп кичирейме отургуч</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Бүктөлүү механизми, демейде, ача бириктирилген ийкемдүү 2 элементтен турат. Андан тышкары, мындай отургучтун отурган жери кездемеден же булгаарыдан. • “Өзүң жаса” жыйнагынан алынган модель тууралуу толугураак маалыматты 622-беттен караңыз. 	<p>Бүктөлүүчү:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бүктөлгөндө, кууш болуп калат. Бул аны ары-бери ташууну жана сактоону жеңилдетет. • Түзүлүшү ийкемдүү болгонунан улам жүрүүсү бир калыптуу. <p>Бүктөлбөөчү:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Арзаныраак жана жеңилчирээк. • Жасоо оңоюраак. • Өзгөртүп тууралоо оңоюраак. • Көп учурда бекемирээк. 	<p>Бүктөлүүчү:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Салмактуураак. • Жасоо кыйыныраак. • Чыгымдары көбүрөөк. • Өзгөртүп тууралоо кыйыныраак. <p>Бүктөлбөөчү:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Автоунаада жана автобуста ары-бери ташуу татаалыраак. Бала кааланган жерине жетүү мүмкүндүгүнө бул кандай таасир тийгизерин эске алыңыз. • Жүрүүсү катуу.
<p>ЧЫКАНАК КОЙГУЧТАР</p> <p>Чыканак койгучтары жок</p> 	<p>Эскертме. Көптөгөн моделдер чыканак койгучтары менен кошо жасалат. Алар отургучтун жалпы түзүлүшүн бекемирээк кылат. Балага мындай жасалгаларысыз ыңгайлуу болсо деле, аларды алып салуу оңой эмес. Отургучту сатып алуудан же жасоодон мурун, чыканак койгучтары балага чынында зарыл бекенин жакшылап ойлонуштуруңуз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Колдору күчтүү жана денесин жакшы башкара алган балдардын көбү чыканак койгучтары жок жана бел жөлөгү абдан жапыз болгон отургучтарды артык көрүшөт. • Дөңгөлөктөрдү түртүү жеңилчирээк. • Салмагы азыраак. • Отургучка капталынан отуруу жана андан туруу жеңилчирээк – буттар толук шал, колдор алсыз болгондо, бул өзгөчө мааниге ээ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Көптөгөн жаш балдарга туруктуулук, туура отуруу же ыңгайлуулук үчүн чыканак койгучтары керек болот.
<p>Алып салынбаган чыканак койгучтары менен</p> <p>Айрым чыканак койгучтарга үстүнө такта (үстөлчө катары) орнотуп койсо болот, бирок көп учурда алар же өтө эле бийик, же өтө эле жапыз болот.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чыканак койгучтардын бийиктигин жана узундугун конкреттүү балага жана анын муктаждыктарына жараша тандоо керек. • Ченемдерди алуу тууралуу 602-беттен караңыз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отургучтан туруу үчүн, буттарын пайдалана албаган бала үчүн айрыкча ыңгайлуу. • Булар туурараак жана ыңгайлуураак отуруусуна балага жардам берет. • Алардын үстүнө тактаны (үстөлчө катары) кармагычты, аны алып салып калып койсо болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Алар отургучта отурган адамга дөңгөлөктөрдү түртүүсүнө жана отургучка капталынан отуруусуна тоскоолдук жаратат. • Балдардын көбүнө чыканак койгучтар жардам бергенге салыштырмалуу, көбүрөөк тоскоолдук жаратат.
<p>Алып салынма чыканак койгучтары менен</p> <p>туураланма чыканак койгуч</p> <p>Чыканак койгуч бул түтүктөргө орнотулат.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Бүктөлүп кичирейүүчү отургучтарда чыканак койгучтары отургуч бүктөлүүсүнө тоскоол болбогондой орнотулушу керек. <p>Бала отургучтан тактанын жардамы менен которулуп жатат. Бир чыканак койгучу алып салынган.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Керек болгондо, чыканак койгучтары колдор үчүн таяныч болуп берет, ал эми бир жакка жетүү же отургучтан которулуу керек болгондо, алар оңой эле алып салууга болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Көбүрөөк жумушту, материалдарды жана так тууралоону талап кылат. • Отургучтун салмагын бир аз көбөйтөт. • Алып салынма чыканак койгучтарды жоготуп алуу мүмкүн.

ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

МОДЕЛДИН НЮАНСТАРЫ

АРТЫКЧЫЛЫКТАРЫ

КЕМЧИЛИКТЕРИ

ТАМАН КОЙГУЧ			
<p>Абалы</p> <p>Чондордун отургучтарында таман койгучтар чыгырык дөңгөлөктөргө тоскоол болбошу үчүн белгилүү бир бурч менен орнотулат.</p> <p>Кичинекей бала үчүн таман койгучту түз бурч менен орнотушат. Далай учурларда бул маанилүү (591-бет).</p> <p>Чоңураак баланын буттары чыгырыктарга жетпеши үчүн, баланы жаздыктарга отургузуп койсо болот.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Таман койгучту тизелер жана таман сөөктөр - жото жилик муундары түз бурч менен бүгүлүп, ал эми буттар бир аз капталдарына бурулуп кармалгандай кылып орнотулууга тийиш. • Буттар тышты же ичти көздөй бурулуп, же бир бирине жабыштырылып кармалбашы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бут кетмендеринин туура абалы жана жөлөнүшү бүтүндөй денени туура-раак абалында кармоого жардам берет. <p>Мындай таман койгуч</p> <p>мындай буттар үчүн ыңгайлуу.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Буттарды түз бурч менен бүгүп кармоочу таман койгуч кээ бир балдардын тизе муундарында контрактуралар калыптанышына алып келиши же аларды күчөтүшү мүмкүн. Балдар узак убакыт денесин бир абалында кармап отурбашы керек, алар күнүгө жамбаш сөөк - кашка жилик, тизе жана таман сөөктөр - жото жилик муундарын чоюп туруу үчүн көнүгүүлөрдү аткарууга тийиш. <p>Контрактураларга жол бербөө же аларды оңдоо үчүн, кээде бир буттун же экөөсүнүн тең тизелерин мумкун болушунча жазып кармоо керек болот.</p>
<p>Ордунан жылдырылбаган таман койгуч</p> <p>Таман койгучту орнотуу бийиктигин конкреттүү балага ылайыктап тандоо зарыл.</p> <p>(Бийиктигин ченөө тууралуу 602-беттен караңыз.)</p> <p>УНУТПАҢЫЗ: Таман койгучту орнотуу бийиктигин тандоо учурунда жамбаш астына салынуучу жаздыкчаларды же отуруу үчүн кошумча жасалгаларды эске алыңыз.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Эгер таман койгуч өтө жапыз орнотулса, бийиктигин көтөрүү үчүн, анын үстүнө такталарды коюп койсо болот. Баланын бою өскөн сайын, аларды бара-бара алып салса болот. • Өтө бийик орнотулуп бекирилип калган таман койгучтун абалын оңдоо бир кыйла кыйыныраак. Андыктан, аны жапыз орнотуп алуу артыгыраак. 	<ul style="list-style-type: none"> • Жасоо абдан оңой. • Отургучуна отургузуу жана андан алуу жеңил болгон кичинекей бала үчүн абдан ылайыктуу. • Эгер таман койгуч отургучка бууроолордун же бурмалардын жардамы менен бекирилсе, баланын бою өскөн сайын, анын бийиктигин тууралап коюу оңой болот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ал балага отургучуна отурууга же андан турууга, же баланы караган адамга чоңураак баланы көтөрүүгө тоскоолдук кылат. (Башка ыкмаларын төмөндөн караңыз.)
<p>Алып салырма же көтөрүлмө таман койгуч</p> <p>жыгач отургучтун көтөрүлмө таман койгучу</p> <p>бут кетмендери үчүн арткы чектөөч</p> <p>чектөөчтөр</p> <p>таман койгучту көтөрүп коюуну мүмкүн кылуучу штифт</p>	<p>Көптөгөн ар түрдүү түзүлүштөрү бар. Биз мында жогоруда келтирилген жыгач отургуч үчүн бир түзүлүшүн жана металлдан жасалган отургуч үчүн дагы бир түзүлүшүн көрсөтөбүз.</p> <p>Ары-бери жылдырылма же көтөрүлмө таман койгучтардын башка түзүлүштөрүн 616- жана 622-беттерден караңыз.</p> <p>металлдан жасалган отургуч үчүн таман койгуч (622-бет)</p> <p>Минтип көтөрүлөт.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отургучка отурууну жана андан которулууну жеңилдетет. • Бала өз алдынча көтөрүп коюусун мүмкүн кылуучу таман койгуч баарынан артык. 	<ul style="list-style-type: none"> • Алып салырма таман койгуч жоголуп кетиши мүмкүн. • Жасоо үчүн, көбүрөөк аракеттерди талап кылат. • Туура эмес жасалган мындай таман койгуч ордунан жылбаган түрүнө караганда анча туруктуу болбой калышы мүмкүн.
<p>Туураланма таман койгуч</p> <p>кол менен сууруп чыгаруу үчүн тешик</p> <p>Тоскоол болбошу үчүн, таман койгуч ары-бери жылат.</p> <p>Буюмдарды сактоо үчүн текче катары да кызмат кылат.</p>	<p>АЛДЫНАН КӨРҮНҮШҮ</p> <p>багыттоочу жыгач рейкалар</p> <p>Бийиктиги туураланат.</p> <p>Буттарды сунуп алып отуруу үчүн, үстүнкү багыттоочу рейкаларына узунураак такта орнотулат.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тууралап коюу абдан жеңил. • Жасоо оңой. • Гипстелген бутту ордунда кармайт. <p>эки бут үчүн такта</p> <p>бир бут үчүн такта</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Буттар үчүн тактага жаздык же башка төшөм салып коюу керек (эгер бут гипстелбеген болсо). • Бут капталдарына жылбышып түшүп кетпеши үчүн, капталкы чектөөчтөр талап кылынышы мүмкүн.
<p>Таман койгучу жок</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Бут кетмендери жерге чейин жетиши үчүн, отурган жери жапыз жасалат. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бут кетмендерине таянып алып, отургучун жылдыра алган адамдар үчүн абдан ылайыктуу, айрыкча эгер бир колу же экөө тең дөңгөлөктөрдү түртүү үчүн өтө эле алсыз болсо. 	<ul style="list-style-type: none"> • Отургучту башка бирөө түрткөндө, анда отурган баланын буттары жерге сүрүлүп кармалып калышы мүмкүн. Таман койгучу көтөрүлмө болушу мындай көйгөйдү чечүүнүн эң сонун жолу болушу ыктымал.

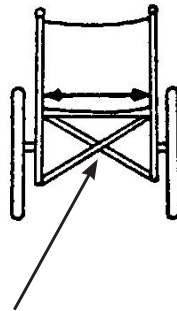
Отургучту балага тууралоо: ченемдерди алуу

Бул ченемдер дөңгөлөктүү отургучтар жана дөңгөлөктөрү жок атайын отургучтар үчүн.

ОТУРГАН ЖЕРИНИН ЖАЗЫЛЫГЫ

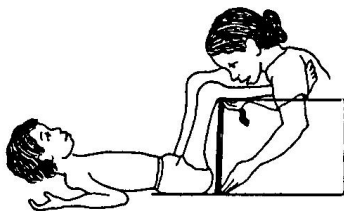
Жазылыгын жамбаш сөөк же жамбаш сөөк - кашка жилик муундар деңгээлинде (эң жазы жери) ченеңиз.

Отурган жеринин жазылыгына эки жагынан 1 см-ден кошуңуз.

Эскертме. Айрык адистер отурган жери кенен болуусун сунуш кылышат. Бирок эки жагынан 1 см-ден гана кошулганда дөңгөлөктөрдү түрткөн бала үчүн ыңгайлуураак. Өсүп жаткан бала үчүн бир аз көбүрөөк орун караштырса болот.

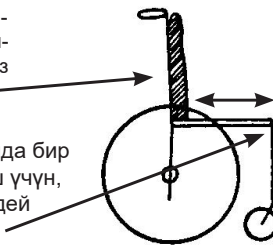
ОТУРГАН ЖЕРИНИН ТЕРЕҢДИГИ

Тизенин арткы жагындагы ойдуңадан жамбаштын арткы четине чейинки аралыкты ченеңиз.

Эскертме. Өсүп жаткан бала үчүн көбүрөөк орунду камсыз кылуу үчүн, отурган жеринин тереңдигине 2 же 3 см кошсоңуз, анан бул бош жерди азырынча толтура туруу үчүн, астына такта же тыгыз жаздыкча салып колдонсоңуз болот.

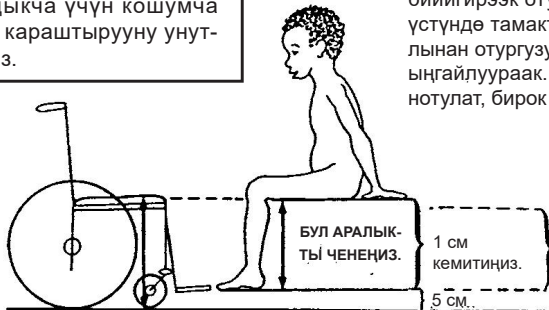
Анан, тизенин артында бир аз кененирээк болуш үчүн, болжол менен 1 см-дей кемитиңиз.

ЭСКЕРТҮҮ! Ченемдерди алууда, жаздыкчалар же астына салынчу такталар үчүн, кошумча орун караштырууну унутпаңыз.

ОТУРГАН ЖЕРИНИН БИЙИКТИГИ

ЭСКЕРТҮҮ! Отурган жеринин бийиктигин тандоодо, жаздыкча үчүн кошумча орун караштырууну унутпаңыз.

Эскертме. Отурган жери бийигирээк болушу кичинекей баланын бут кетмендерин таман койгучка чыгырыктардан өйдөрөөк, так тизелердин астына коюуга мүмкүнчүлүк берет. Мындан тышкары, бийигирээк отурган жери бала үй-бүлөсү менен чогуу үстөлдүн үстүндө тамактануусун мүмкүн кылат. Баланы отургучуна капталынан отургузуп, андан тургузуу отурган жери бийик болгондо да ыңгайлуураак. Кээде отурган жери сүрөттөгүдөн да өйдөрөөк орнотулат, бирок андан дөңгөлөктөрдү түртүү кыйындап кетет.

ЧОҢ КИШИ же САЛМАКТУУРААК БАЛА үчүн отурган жеринин бийиктигине 5 см кошуңуз.

КИЧИНЕКЕЙ БАЛА үчүн чыгырык дөңгөлөктүн диаметрин кошуңуз.

чыгырык дөңгөлөктүн диаметри

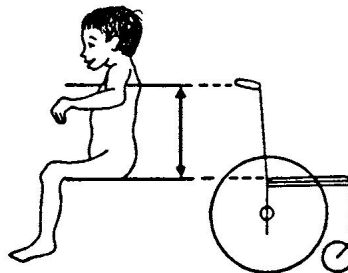
ЧЫКАНАК КОЙГУЧТАРДЫН БИЙИКТИГИ ЖӨЛӨНГҮЧҮНҮН БИЙИКТИГИ

ЖАМБАШТЫН АСТЫНКЫ ЧЕТИНЕН ЧЫКАНАК БҮГҮЛГӨН ЖЕРИНЕ ЧЕЙИНКИ АРАЛЫКТЫ ЧЕНЕҢИЗ.

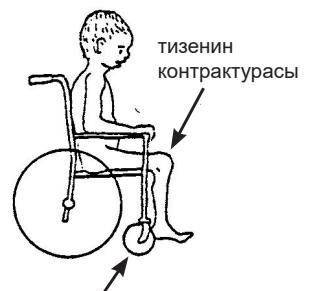
ЖАМБАШТЫН АСТЫНКЫ ЧЕТИНЕН КОЛТУККА ЧЕЙИНКИ АРАЛЫКТЫ ЧЕНЕҢИЗ.

Ченемди алуудан мурун, бала мүмкүн болушунча түз отуруусун камсыз кылыңыз.

Бала чыканагын тулкусуна бир аз алысыраак кармашы үчүн, чыканак койгучту чыканактан бир аз өйдөрөөк орнотуу керек.

МААНИЛҮҮ! Буттар жамбаш сөөк - кашка жилик муундарында жана тизелерде канчалык бүгүлүп кармаларын текшерип, анткени андан таман койгучтун жана отургучтун чыгырык дөңгөлөктөрүнүн абалдары көз каранды болушу мүмкүн.

Чыгырык дөңгөлөк мында жараксыз.

Эскертме. Бул ченем алуунун стандарттык варианты, бирок айрым балдар үчүн бийигирээк чыканак койгучтар керек. Эксперименттеп, туурасын табыңыз.

Эскертме. Бул ченем алуунун стандарттык варианты, бирок айрым балдар үчүн бийигирээк жөлөнгүч же баш койгуч керек. Башкалар белди гана жөлөөчү жөлөнгүчү артык көрүшөт.

Дөңгөлөктүү отургучтарды жасоо чакан “айыл чарба өндүрүшү” катары

Бир катар өлкөлөрдө ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар чакан топторго чогулушуп, жергиликтүү тургундардын муктаждыктарына жооп берген кымбат эмес дөңгөлөктүү отургучтарды жасай башташты. Бул ишканада жасалган стандарттык дөңгөлөктүү отургучтар абдан кымбат жана тегиз эмес же кумдуу беттерде пайдаланууга жараксыз болгон аймактарда көбүнчө орун алат.

Мындай “кичинекей ишканалардын” айрымдары өзүн өзү каржылагандай абалга жетүүгө умтулушат. Кээ бирлери атүгүл жасаган отургучтарына бааны көтөрбөй эле, чоң эмес киреше алууга жетишти.

Кээде дөңгөлөктүү отургучтарды жасоочу жана оңдоочу устакананы коомчулук реабилитациялык программанын бир бөлүгү катары уюштурушат. Көп учурда мындай устаканалар өзүн өзү каржылагандай абалга (дөңгөлөктүү отургучтарды аларды жасоого кеткен чыгымдардан бир аз өйдөрөөк баада сатуу) жетүүнү максат кылып коюшат. Бирок мындай жасалгаларга эң муктаж болгондор далай учурларда аларды сатып алууга эң жараксыз болгондуктан, көп учурда дөңгөлөктүү отургучтарды аларды жасоого кеткен чыгымдарынан төмөн баада сатууга аргасыз болушат.

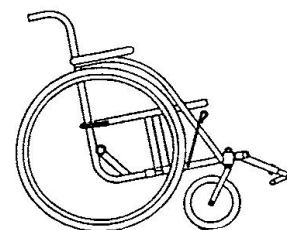

PROJIMO долбоорундагы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү кызматкер дөңгөлөктүү отургучтун сүлдөрүн боёп жатат.

КАНДАЙ ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧТАРДЫ ЖАСОО КЕРЕК?

Бул көп фактордон көз каранды: кеткен чыгымдардан; керектүү ык-жөндөмдөр же аларды үйрөнүү мүмкүнчүлүктөрү, аспаптар, жабдуулар, баштапкы капитал, курулуш материалдары, мындай отургучтарды сатып алууну каалагандар бар болушунан; жергиликтүү экономикадан, отургучтардын келечектеги ээлеринин жана алардын үй-бүлөлөрүнүн муктаждыктарынан.

Мисалы, металл түтүктөрдөн жасалуучу бүктөлүп кичирейме отургучтар жасоодо салыштырмалуу кымбат жана көбүрөөк убакытты, үйрөнүүнү жана жабдууларды талап кылат. Бирок башка моделдерине караганда алардын жүрүүсү көбүрөөк бир калыптуу, алар узагыраак мөөнөт кызмат кылып берет жана ары-бери ташууда ыңгайлуураак. Мындай жогорку сапаттагы, сырткы көрүнүшү жагымдуу дөңгөлөктүү отургучтар – боёлгондору же атүгүл хромдолгондору – баасы бир топ жогору болгонуна карабастан жакшы сатылышы жана ишканада жасалган түрлөрү менен атаандашуусу мүмкүн (622-бет).

Эгер дөңгөлөктүү отургучтарга балдар же жакыр үй-бүлөлөр көбүрөөк муктаж болушса, отургучтарды жыгачтан жасоо ылайыктуураак болушу мүмкүн. Мындай отургучту конкреттүү баланын чоңдугуна жана муктаждыктарына ылайыктап жасоо жеңилерээк. Ошол эле учурда, мындай отургуч узак мөөнөт кызмат кылып бербешти ыктымал. Бирок бала да өсүп чоңоёт, анын муктаждыктары өзгөрөт. Мындан тышкары, жөнөкөй, дөңгөлөктүү отургучтарды жыгачтан жасоо үчүн, татаал ык-жөндөмдөр талап кылынбайт, негизинен жыгач менен иштөө ык-жөндөмү эле керек. Мындай отургучтарды үй шартында жасоо, оңдоо же өзгөртүп алуу оңоюраак.

Идеалда, бала жана анын үй-бүлөсү ар түрдүү варианттарын көрүп, аларды пайдаланып көрүүгө мүмкүнчүлүгү болуш үчүн, айылдагы устакана ар түрдүү материалдардан жана ар түрдүү баада дөңгөлөктүү отургучтардын бир нече моделин жасап турушу жана аларды устаканасында сакташы жөндүү. **Балдар үчүн дөңгөлөктүү отургучтарды, андан тышкары, чоңдордун отургучтарын балдарга ылайыктап өзгөртүп коюу үчүн, отургучка салынма бөлүктөрдү сөзсүз жасагыла.**

Устаканаңыздын чыгымдарын азайтуу үчүн, бардык мүмкүнчүлүктөрдөн пайдаланыңыз. Колдонуудан чыгып калган жана бузулган дөңгөлөктүү отургучтарды оңдоо – балдардын мобилдүүлүгүн сактоонун жакшы жолу. Ишканалардагы материалдардын калдыктарын, колдонуудан чыгып калган жана колдонулбаган материалдарды: велосипеддердин эски дөңгөлөктөрүн, механикалык механизмдердин эски муунакжаздардын, металлоломду, бурамаларды жана эски автоунаалар ташталган жерден башка материалдарды мүмкүн болушунча көбүрөөк колдонуңуз. Негизги материалдарды тандоодо бааларын түрдүү сатуучулардан текшериниз. Сизге так эмне керек экенин чечкенден кийин, ошол материалдын көбүрөөк көлөмүн арзаныраак баада сатып алууга аракеттениңиз. Эгер сатуучуларга мындай материалдарды эмне үчүн сатып алып жатканыңызды түшүндүрсөңүз, алар өздөрүнө кереги жок, бирок сиз үчүн пайдалуу материалдардын калдыктарын сизге арзан баада же бекер бериши мүмкүн.

66-бөлүмдө дөңгөлөктүү отургучтардын түрдүү 6 модели келтирилген.

Дөңгөлөктүү отургучтарды, арабаларды жана отуруу үчүн башка жасалгаларды өз алдынча жасоо боюнча кошумча адабият

Колуңуздагыдай китепке көптөгөн ар түрдүү дөңгөлөктүү отургучтардын, скутерлердин, арабалардын жана отуруу үчүн атайын жасалгалардын жасоо пландары бар толук маалыматты камтууга мүмкүн эмес. Төмөндө келтирилген китептерде көбүрөөк маалыматтуу пландар бар. Сиз аларды төмөнкү даректери боюнча сурашаңыз болот. Кээ бирлери TALC уюмунан P.O. Box 49, St. Albans, Herts, AL1 4AX, England дареги боюнча жеткиликтүү. Сунуш кылынган китептердин тушуна алардагы негизги моделдердин сүрөттөрүн, алардын функцияналдуулугу жана баасы боюнча комментарийлерибизди келтирдик.

Personal Transport for Disabled People—Design and Manufacture

(Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн жеке транспорт—Проектирлөө и жасоо)

(басылып чыкпай калган)

- кымбат эмес жасалгалардын көп сонун моделдери жана долбоорлору бар
- күчтүү жана талуу жактары салыштырылбайт, түрдүү моделдердин чектөөлөрү сүрөттөлбөйт
- чыгырык дөңгөлөктөрү алдында болгон дөңгөлөктүү отургучтардын моделдери жок (мындай модель көптөгөн аймактарда керек)

ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧТАР

жыгачтан

металлдан

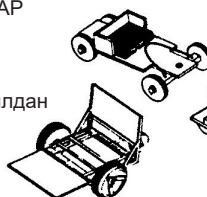

отургучтан

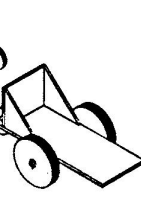

АРАБАЛАР

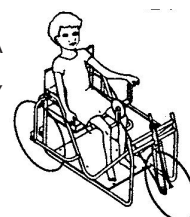
металлдан

жыгачтан

КОЛДОРДУН ЖАРДАМЫ МЕНЕН КЫЙМЫЛГА КЕЛТИРИЛҮҮЧҮ, 3 ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ТРАНСПОРТТУК КАРАЖАТ

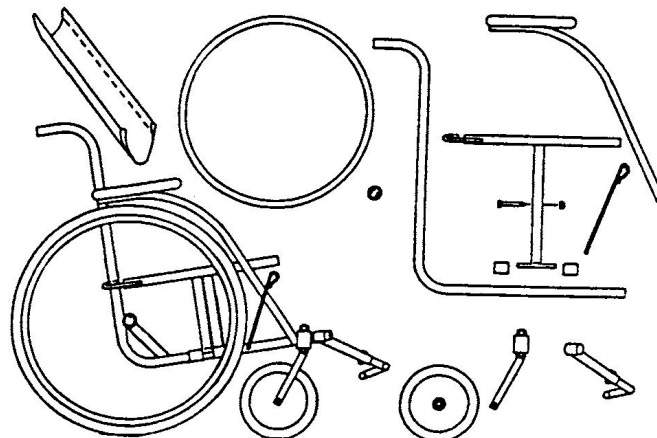

Independence through Mobility: A Guide to the Manufacture of the ATI-Hotchkiss Wheelchair

(Мобилдүүлүк аркылуу көз карандысыздыкка: ATI-Hotchkiss дөңгөлөктүү отургучун жасоо боюнча колдонмо)

Whirlwind Wheelchair International
2703 7th St., #134
Berkeley, CA 94710, USA

- тегиз эмес беттер боюнча жүрүүгө ылайыктуу, болот түтүктөрдөн жасалуучу, баасы орто, жогору сапаттуу дөңгөлөктүү отургучтардын схемалык сүрөттөрү бар (буларды ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү уста айылдагы устаканада жасай алат)
- узак деле эмес мөөнөттүү окутуу үйрөтүүнү, ширетүү ык-жөндөмүн жана элементардык математиканы билүүнү талап кылат
- материалдардын наркы болжол менен 100 Америка доллары

Local Village-made Wheelchairs and Trolleys

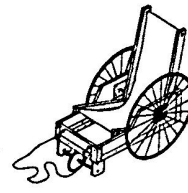
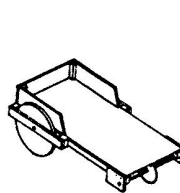
(Жергиликтүү айылдарда жасалуучу дөңгөлөктүү отургучтар жана арабалар)

автору Don Caston

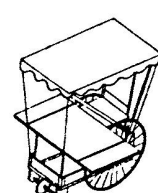
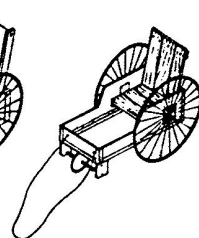
(басылып чыкпай калган)

- велосипеддин дөңгөлөктөрүн же жыгачтан жасалгандарын колдонуп, негизинен жыгачтан жасалган кымбат эмес, жөнөкөй түрлөрү бар
- бардык моделдер 3 дөңгөлөктүү арабанын түзүлүшүнүн негизинде иштелип чыккан
- алдында, чыгырык дөңгөлөктүү отургучка стандарттык түрдө карматуунун ордуна, октук карматуу колдонулат; дөңгөлөк октун ортосунда ар түрдүү ыкмалардын жардамы менен кармалат (Бул кымбат эмес, жөндүү ыкма, бирок түзүлүш туруктуу болбой калат, чыгырык дөңгөлөктөрдөй бурула албайт.)

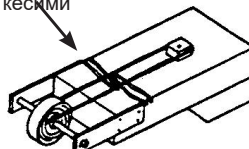
АРАБАЛАР

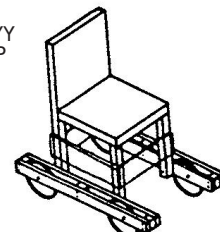
СООДА-САТЫК ҮЧҮН АРАБА

отургучту буруудан кийин дөңгөлөктүү борборго алып келүү үчүн камеранын кесми

ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧТАР

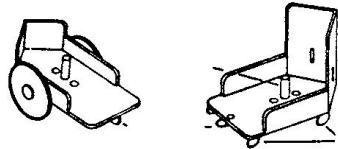
Asia-Pacific Disability Aids and Appliances Handbook, International Commission on Technology and Accessibility (ICTA) (Азия-Тынч океан өлкөлөрү боюнча, ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн көмөкчү каражаттар жана жасалгалар боюнча маалымдама, Технологиялар жана алардын жеткиликтүүлүгү боюнча эл аралык комиссия)

(басылып чыкпай калган)

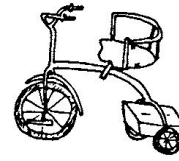
- көптөгөн көмөкчү каражаттар боюнча материалдардын сүрөттөлүштөрү, техникалык эмес сүрөттөрү жана аларды алуу үчүн даректери камтылган

АВТОУНААНЫН ВЕНТИЛЯТОРУ-НУН ЭЛЕКТРДИК КЕЛТИРГИСИ-НЕН ЖАНА ВЕЛОСИПЕДДИН БӨЛҮКТӨРҮНӨН "КОЛГО ЖАСАЛГАН" ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧ

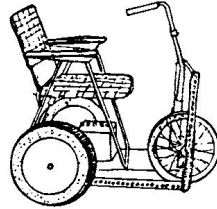
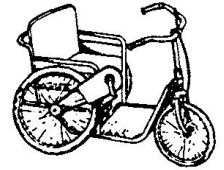
АРАБАЛАР

ТУУРАЛАНМА ҮЧДӨНГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

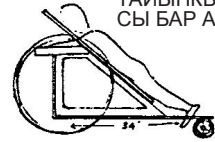
БИР КОЛ МЕНЕН КЫЙМЫЛГА КЕЛТИРИЛҮҮЧҮ ҮЧДӨНГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

ТЕГИЗ ЭМЕС ЖОЛ БОЮНЧА ТАРТУУГА ЫЛАЙЫКТУУ ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧ

ЖАТУУ ҮЧҮН ЖАНТАЙЫНКЫ ТАКТАСЫ БАР АРАБА

An Accent Guide to Wheelchairs and Accessories (Дөңгөлөктүү отургучтар жана кошумча жасалгалар боюнча толук колдонмо)

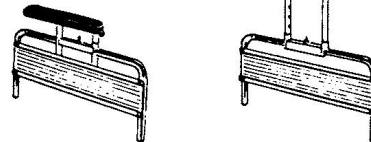
(басылып чыкпай калган)

- көмөкчү жасалгалар, ишканада жасалган дөңгөлөктүү отургучтардын өзгөчөлүктөрү жана кошумча жасалгалары боюнча материалдар бар
- кантип тазалоо жана оңдоо керектиги боюнча негизги маалыматты камтыйт
- кантип жасоо керектиги боюнча схемалык сүрөттөр жана нускамалар, бир нече кошумча жасалгалар үчүн гана

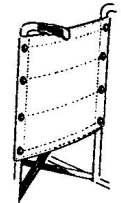
ҮСТӨЛЧӨ ТАКТАЛАР

АЛЫП САЛЫНМА ЧЫКАНАК КОЙГУЧТАРЫ

ЖӨЛӨНГҮЧТӨРҮ

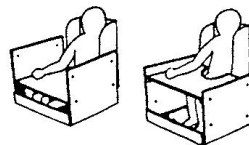

UPKARAN: A Manual of Aids for the Multiply Handicapped (Көп бузулуусу бар адамдар үчүн көмөкчү каражаттар боюнча колдонмо)

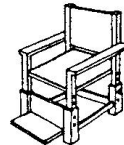
Bandra Reclamation
K.C. Marg, Bandra (West)
Mumbai 400 050, INDIA

- сонун маалымат булагы
- отуруу, дөңгөлөктүү отургучтар, бастыргычтар, вертикализаторлор, дарылык жасалгалар жана оюнчуктар үчүн жасалгалардын көптөгөн жөнөкөй жана практикалык моделдери бар

ОТУРГАН ЖЕРИ

туураланма

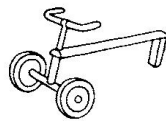

ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧТАР

табигый муктаждыктарды аткаруу үчүн жасалга

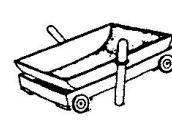
ТУРТҮҮ ҮЧҮН ЖАСАЛГА

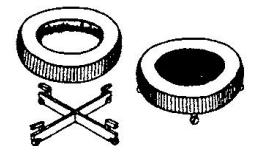
ЖӨЛӨНГҮЧҮ БАР ҮЧДӨНГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

АРАБА

РЕЗИНКЕ ДӨНГӨЛӨКТӨН ЖАСАЛГАН САМОКАТ

How to Make Basic Hospital Equipment
Practical Action Publishing (Бейтапкана үчүн негизги жабдууларды кантип жасоого болот? Практикалык колдонмо)

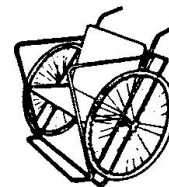
The Shumacher Centre
for Technology and Development
Bourton on Dunsmore
Rugby, Warwickshire
CV23 9QZ UNITED KINGDOM

- болот түтүктөрдү колдонуу менен жасалган жөнөкөй, көзгө жагымдуу моделдери бар
- ширетүү ык-жөндөмү талап кылынат; жасоодо чыгымдары бир топ көп
- алдында чыгырык дөңгөлөктөрү бар моделдери жок

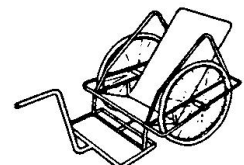
БЕЙТАПКАНАДАГЫ ДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧ

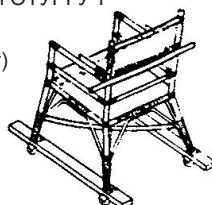
БЕЙТАПКАНАДАН ТЫШКАРЫ КОЛДОНУУ ҮЧҮН ЭКИДӨНГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧ

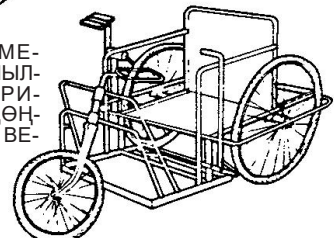
ЭКИДӨНГӨЛӨКТҮҮ САНИТАРДЫК ОТУРГУЧ

ДӨНГӨЛӨКТӨРҮ РОТАНГДАН ЖАСАЛГАН ОТУРГУЧ (бастыргыч катары да колдонулат)

БИР КОЛ МЕНЕН КЫЙМЫЛГА КЕЛТИРИЛҮҮЧҮ ҮЧДӨНГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

Poliomyelitis—A Guide for Developing Countries

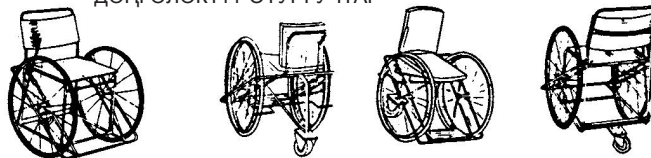
(Өнүгүп келе жаткан өлкөлөр үчүн полиомиелит боюнча колдонмо)

автору R.L.Huckstep

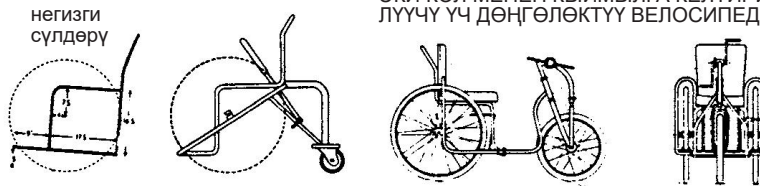
(басылып чыкпай калган)

- Африка өлкөлөрүндө көп колдонулган дөңгөлөктүү отургучтардын 3 моделинин толук схемалары бар
- бардык моделдеринде чыгырык дөңгөлөктөрү артында (көп учурларда эң функцияналдуу түзүлүшү эмес)

ДӨҢГӨЛӨКТҮҮ ОТУРГУЧТАР

ЭКИ КОЛ МЕНЕН КЫЙМЫЛГА КЕЛТИРИЛҮҮЧҮ ҮЧ ДӨҢГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

негизги сүлдөрү

Positioning the Client with Central Nervous System Deficits: The Wheelchair and Other Adapted Equipment

(Борбордук нерв системинде бузулуулары бар адамдын денесин туура абалга келтирүү: Дөңгөлөктүү отургучтар жана туураланма башка көмөкчү каражаттар)

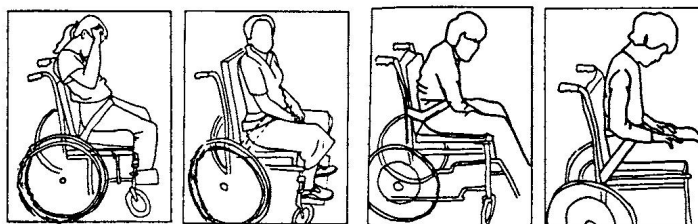
авторлору Adrienne Falk Bergen жана Cheryl Colangelo

(басылып чыкпай калган)

- церебралдык шалдыгы бар балдардын бөтөнчө муктаждыктары толук түрдө сонун талданат
- жакшы сүрөттөр менен коштолгон көптөгөн мисалдар бар
- өнүккөн өлкөлөр үчүн түзүлгөн, бирок көмөкчү каражаттардын чоң бөлүгүнүн түзүлүшү жөнөкөй, аларды кайсы гана жерде болбосун арзан баада жасоо мүмкүн

КООПСУЗДУК КУРЛАРЫ

ТУУРА ЭМЕС   ТУУРА   ТУУРА ЭМЕС   ТУУРА

Бул таланын жамбаш сөөгү алдыны көздөй жантайып тургандыктан, курду өйдөрөөк бекитүү керек..

Бул баланын жамбаш сөөгү артты көздөй жантайып тургандыктан, курду төмөнүрөөк бекитүү керек.

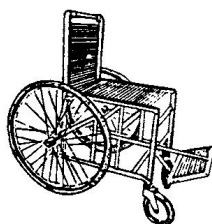
“Build Yourself” Plastic Wheelchair

(“Өзүң жаса” жыйнагынан алынган, пластиктен жасалган, дөңгөлөктүү отургуч)

Жасоо нускамалары бул дарек боюнча жеткиликтүү:

Spinal Research Unit
Royal North Shore Hospital of Sydney
St. Leonards, NSW 2065 Australia

- салыштырмалуу кымбат (материалдардын баасы болжол менен 100 Америка доллары)

- сүлдөрү 9 м, ички диаметри 15 мм, басымга туруктуу ПВХ түтүктөрдөн жана ички диаметри 8 мм, жумшак ПВХ түтүктөрдөн жасалган; артында диаметри 60 см-лик велосипед дөңгөлөктөрү, алдында 2 чыгырык дөңгөлөк (15 мм)
- узак мөөнөт пайдаланылганда, пластик ийилип кетет
- велосипеддин стандарттык октору колдонулат (чоң кишинин же салмактуу баланын астында ийилип кетет)
- түзүлүшү салыштырмалуу жеңил
- бүктөлүп кичирейбейт
- нускамалары татаал тил менен жазылгандыктан, алар боюнча жасоо кыйын

Measuring the Patient

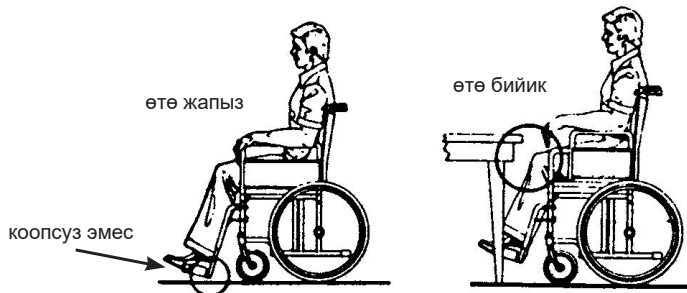
(Бейтаптын ченемдерин кантип алуу керек)

Everest and Jennings, Inc.
Graham-Field Health Products

2935 Northeast Parkway
Atlanta, GA 30360, USA
www.grahamfield.com
cs@grahamfield.com
tel: 770-368-4700

- стандарттык дөңгөлөктүү отургучтарды тандоо үчүн ченемдерди туура алуу боюнча толук маалымат бар
- бейтаптын бөтөнчө муктаждыктарына жооп бербеген дөңгөлөктүү отургучтардын көйгөйлөрүн талдоо (сүрөттөрү менен)

ОТУРГАН ЖЕРИНИН БИЙИКТИГИ

коопсуз эмес

Functional Aids for the Multiply Handicapped

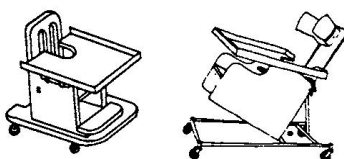
(Көптөгөн бузулуулары бар адамдар үчүн функцияналдуу көмөкчү каражаттар)

автору Isabel Robinault

(басылып чыкпай калган)

- негизинен ишканада жасалган дөңгөлөктүү отургучтардын мисалдары, бирок кээ бирлеринин түзүлүшү жөнөкөй, жетишерлик жакшы сүрөттөрү бар (алардын жардамы менен жасоо үчүн)
- отургучтардын жыгачтан жасалган көптөгөн сонун атайын отуруу үчүн бөлүктөрү бар
- тирөөчү сүлдөрлөрү, вертикализаторлор, бастыргычтар, оюнчуктар жана тамактануу үчүн көмөкчү жасалгалар келтирилген

КИЧИНЕКЕЙ ДӨҢГӨЛӨКТҮҮ, ТУУРАЛАНМА БАСТЫРГЫЧТАР

ВЕРТИКАЛИЗАТОР КАТАРЫ ДА КЫЗМАТ КЫЛУУЧУ АРАБА

СҮЛДӨРҮНӨ БУРАМАЛАР МЕНЕН БЕКИТИЛГЕН, ТУЛКУ ҮЧҮН ЖӨЛӨГҮ БАР ҮЧДӨҢГӨЛӨКТҮҮ ВЕЛОСИПЕД

ТИРӨӨЧҮ СҮЛДӨРҮ

